01/04/2019

Το σημείο του Σταυρού στην καθημερινή μας ζωή

/ Ορθόδοξες Προβολές

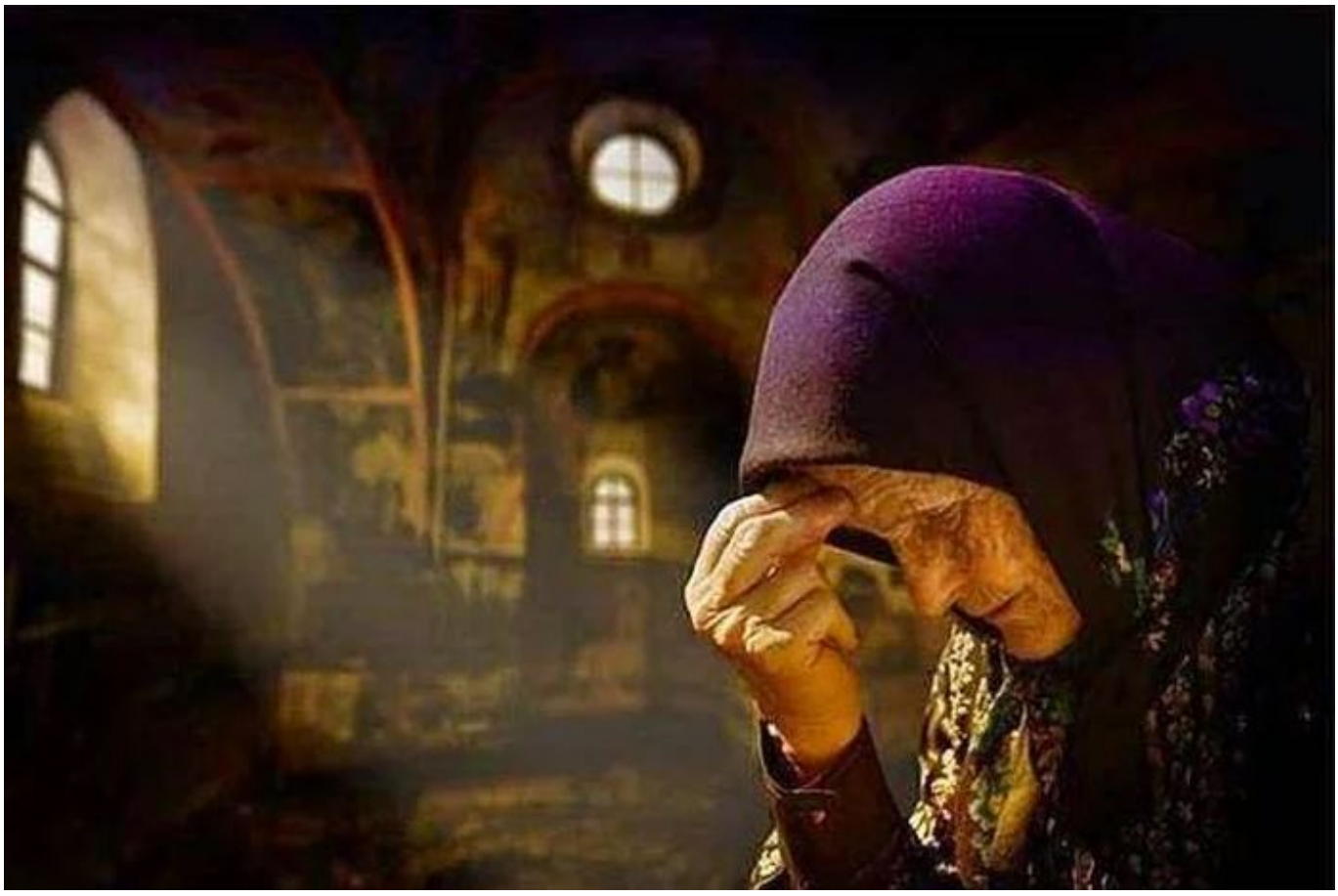

Δὲν εἶναι χωρὶς ἐξήγηση τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας καὶ οἱ χριστιανοὶ περιβάλλουμε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ μὲ τὴ μέγιστη τιμὴ καὶ εὐλάβεια· κάνουμε δὲ χρήση του, τόσο συχνὰ κατὰ τὶς διάφορες Ἀκολουθίες, ὅπως καὶ στὴν καθημερινή μας ζωή. Ἀναφέρουμε τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας, τῶν Ἁγίων καὶ σχηματίζουμε τὸ σημεῖο τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Ἀρχίζουμε ἢ τελειώνουμε τὴν ἡμέρα μας μ᾽ αὐτό. Πρὶν καὶ μετὰ τὸ φαγητό μας, στὴν ἔναρξη καὶ λήξη τῆς ἐργασίας μας, καθὼς περνᾶμε ἔξω ἀπὸ ἱερὸ ναό. Καὶ παντοῦ ἀντικρύζουμε τὸ ζωοποιὸ σχῆμα του: Στοὺς τρούλους τῶν ἐκκλησιῶν, στὰ κοιμητήρια, σὲ εἰκονοστάσια κατὰ μῆκος τῶν δρόμων, ἀτὸ λαιμὸ ἄντρων, γυναικῶν καὶ παιδιῶν, στὰ κρεβάτια ὑγιῶν καὶ ἀσθενῶν, στὶς ἐπιγραφὲς τῶν νοσοκομείων, στὶς προσόψεις τῶν φαρμακείων, σὲ κορυφὲς λόφων…

Ὑπάρχουν βέβαια καὶ «χριστιανοὶ» ποὺ μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὴ συμπεριφορά τους δείχνουν ἀσέβεια πρὸς τὸν ζωοποιὸ Σταυρό. Εἴτε μὲ τὸν τρόπο ποὺ κάνουν τὸ σημεῖο τοῦ ἀνευλαβῶς, χωρὶς νὰ τὸν σχηματίζουν κανονικὰ (ἑνωμένα τὰ τρία

πρῶτα δάχτυλα, ἀκουμπισμένα τὰ ἀλλὰ δύο στὴν παλάμη, καί. κινώντας ἔτσι. Τὸ δεξὶ χέρι ἀπὸ τὸ μέτωπο στὴν κοιλιὰ καὶ μετὰ στὸν δεξιὸ καὶ ἀριστερὸ ὦμο), εἴτε μὲ τὸ νὰ ντρέπονται νὰ κάνουν τὸν σταυρό τους δημόσια, εἴτε -χειρότερα- μὲ τὸ νὰ βλασφημοῦν τὸν πανάγιο Σταυρό!

Ὡς πρὸς τοὺς βαθύτερους συμβολισμοὺς γιὰ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ ποὺ κάνουμε οἱ χριστιανοί, ἂς ἀκούσουμε τί ἀκριβῶς ἔλεγε, μὲ ἁπλὸ ἀλλὰ ἰδιαίτερα βαθὺ θεολογικὸ τρόπο, ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ὁ διδάχος τοῦ Γένους·στὴν Ε΄ διδαχή του: «Ἀκούσατε, χριστιανοί μου, πῶς πρέπει νὰ γίνεται ὁ σταυρὸς καὶ τί σημαίνει. Μᾶς λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον πὼς ἡ Ἁγία Τριάς, ὁ Θεός, δοξάζεται εἰς τὸν οὐρανὸν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. Τί πρέπει νὰ κάμῃς καὶ ἐσύ; Σμίγεις τὰ τρία σου δάκτυλα μὲ τὸ δεξιόν σου χέρι καὶ μὴ μπορώντας νὰ ἀνεβῇς εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ προσκυνήσῃς, βάνεις τὸ χέρι σου εἰς τὸ κεφάλι σου, διατὶ τὸ κεφάλι σου εἶναι στρογγυλὸ καὶ φανερώνει τὸν οὐρανὸν καὶ λέγεις μὲ τὸ στόμα: Καθὼς ἐσεῖς οἱ ἄγγελοι δοξάζετε τὴν Ἁγίαν Τριάδα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔτσι καὶ ἐγώ, ὡς δοῦλος ἀνάξιος, δοξάζω καὶ προσκυνῶ τὴν Ἁγία Τριάδα. Καὶ καθὼς αὐτὰ τὰ δάκτυλα, εἶναι τρία εἶναι ξεχωριστά, εἶναι καὶ μαζὶ ἔτσι καὶ ἡ Ἁγία Τριάς, ὁ Θεός, τρία πρόσωπα, καὶ ἕνας μόνος Θεός, Κατεβάζεις τὸ χέρι σου ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ τὸ βάνεις εἰς τὴν κοιλίαν σου καὶ λέγεις: Σὲ προσκυνῶ καὶ σὲ λατρεύω, Κύριέ μου, ὅτι κατεδέχθης καὶ ἐσαρκώθης εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. Τὸ βάζεις πάλιν εἰς τὸν δεξιόν σου ὦμον καὶ λέγεις: Σὲ παρακαλῶ, Θεέ μου, νὰ μὲ συγχωρήσῃς καὶ νὰ μὲ βάλῃς εἰς τὰ δεξιά σου μὲ τοὺς δικαίους. Βάνοντάς το πάλι εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμον, λέγεις: Σὲ παρακαλῶ, Κύριέ μου, μὴ μὲ βάλης εἰς τὰ ἀριστερὰ μὲ τοὺς ἁμαρτωλούς.Ἔπειτα, κύπτοντας κάτω εἰς τὴν γῆν: Σὲ δοξάζω, Θεέ μου, σὲ προσκυνῶ καὶ σὲ λατρεύω, ὅτι, καθὼς ἐβάλθηκες εἰς τὸν τάφον, ἔτσι θὰ βαλθῶ καὶ ἐγώ. Καὶ ὅταν σηκώνεσαι ὀρθός, φανερώνεις τὴν Ἀνάστασιν καὶ λέγεις: Σὲ δοξάζω, Κύριέ μου, σὲ προσκυνῶ καὶ σὲ λατρεύω, πὼς ἀναστήθηκες ἀπὸ τοὺς νεκρούς, διὰ νὰ μᾶς χαρίσῃς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Αὐτὸ σημαίνει ὁ πανάγιος σταυρός». Σύμφωνα μὲ ἄλλη ἑρμηνεία, τὰ μὲν τρία ἑνωμένα δάκτυλα συμβολίζουν τὸν ἕνα Θεὸ μὲ τὶς τρεῖς ὑποστάσεις ποὺ εἶναι τρία πρόσωπα ὁμοούσια καὶ ἑνωμένα, «ἀχωρίστως» καὶ «ἀδιαιρέτως», τὰ δὲ ἄλλα δύο συμβολίζουν τὶς δύο φύσεις (θεία καὶ ἀνθρώπινη), τὶς δύο θελήσεις καὶ ἐνέργειες τοῦ Κυρίου μας. Σχηματίζοντας ἔτσι τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ ἀκουμπώντας τὸ χέρι μας στὸ μέτωπο (τὸ διανοητικό μας κέντρο), τὴν κοιλιὰ (κέντρο τῶν ἐπιθυμιῶν) καὶ τοὺς δύο ὤμους (μέσον τῶν σωματικῶν δραστηριοτήτων μας), ὁμολογοῦμε ὅτι οἱ σκέψεις, οἱ ἐπιθυμίες καὶ οἱ πράξεις μας ἀνήκουν στὸν Θεὸ καὶ θέλουμε νὰ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία του.

Ὁ σταυρός, λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, «ἀνεῖλε τὴν ἁμαρτίαν, καθάρσιον τῆς οἰκουμένης ἐγένετο, καταλλαγὴ χρονίας ἔχθρας, ἀνέωξε τοῦ οὐρανοῦ τὰς πύλας,

τοὺς μισουμένους φίλους ἐποίησεν, εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπανήγαγεν, ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου ἐκάθισε τὴν ἡμετέραν φύσιν, μυρία ἕτερα παρέσχεν ἡμῖν ἀγαθά» (Migne Ε.Π. 48, 867).

Ἔτσι ἐξηγεῖται γιατὶ ἡ πεποίθηση τῶν χριστιανῶν θεωρεῖ τὸν τίμιο Σταυρὸ «θέλημα τοῦ Πατρός, δόξα τοῦ Μονογενοῦς, ἀγαλλίαμα τοῦ Πνεύματος, κόσμημα τῶν ἀγγέλων, ἀσφάλεια τῆς Ἐκκλησίας, καύχημα τοῦ Παύλου, τεῖχος τῶν ἁγίων, φῶς ὅλης της οἰκουμένης» (Ἱερὸς Χρυσόστομος, Ε.Π. 49, 396).

Παρόλο ὅτι στὴν ἐποχή μας φαίνεται πὼς «ἡ τοῦ κόσμου σοφία τὰ πρωτεῖα φέρεται, παρωσαμένη τὸ καύχημα τοῦ σταυροῦ» (Μέγας Βασίλειος, Migne Ε.Π. 32, 473), ἐντούτοις θὰ συμφωνήσουμε ἀπόλυτα μὲ τὴ διαπίστωση ἔγκυρου θεολόγου (τοῦ Βασιλείου Μουστάκη, †) ποὺ ἔγραψε:

«Ἀπὸ ὅλους τους θησαυροὺς ποὺ ἀνωρύχθηκαν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς ἢ θὰ ἀνορυχθοῦν στὸ μέλλον, δὲν ὑπάρχει ἀσφαλῶς πιὸ πολύτιμος ἀπὸ τὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου, ποὺ ἡ ἁγία αὐτοκράτειρα Ἑλένη ἀνέσυρε στὸ ψῶς τοῦ ἡλίου. Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ καύχημα τὴκ χριστιανοσύνης. Τὸ πανάκριβο κόσμημα ποὺ ἔλαβε σὰν δῶρο καὶ σὰν ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης του ἀπὸ τὸν θεῖο Νυμφίο της ἡ Ἐκκλησία... Αὐτὸ τὸ σύμβολο τῆς ἀτιμώσεως καὶ τῆς καταδίκης, ποὺ προκαλοῦσε φρίκη στοὺς ἀρχαίους λαούς, ἀπέβη, μὲ τὸν θάνατο τοῦ Σωτῆρος πάνω του, ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς, τῆς δυνάμεων καὶ τῆς δόξης. Ἔγινε τὸ κλειδί, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ ἐξωσμένος Ἀδὰμ ξανάνοιξε τὶς πύλες τῆς Ἐδέμ... Τὸ πανίσχυρο ὅπλο, μὲ τὸ ὁποῖο κατατροπώνονται οἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ. Ἡ καθέδρα, ἀπ᾽ ὅπου διδάχθηκε στὶς ψυχὲς ἡ μοναδικὴ ἀλήθεια. Τὸ κατάρτι, πάνω στὸ ὁποῖο ἰσαρίσθηκε σὰν πανὶ ἡ περγαμηνὴ τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νὰ γίνει κατορθωτὸς ὁ πλοῦς τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὸ λιμάνι τῆς ἄνω ζωῆς... Ὁ Σταυρός, ἡ ὡραιότης τῆς Ἐκκλησίας, Ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ ἕνα τροπάριο, ἂς γίνει ἡ ὁμορφιὰ τῆς ζωῆς τοῦ καθενός μας. Αὐτὸς πράγματι εἶναι ἡ ὕλη, ποὺ πάνω της συνέθεσε ἡ θεία ἀγάπη τὸ ἀριστούργημα τῆς ἀπολυτρώσεως. Χωρὶς αὐτὸν εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ κάνει δικό του ὁ καθένας» (Θ.Η.Ε. 11, 439).

Γι᾽ αὐτὸ κι ἐμεῖς ψάλλουμε: «.Τὸν Σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, Δέσποτα, καὶ τὴν ἁγίαν σου Ἀνάστασιν δοξάζομεν».